

Nr 382

Av herr **Wehtje m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om investeringsavgift för år 1955, m. m.*

Enligt beräkningar, som gjorts av jordbrukets utredningsinstitut, har förändringarna i jordbruksproduktionen och dess produktionsmetoder sedan 1938/39 givit livsmedelskonsumenterna en sammanlagd utgiftsminskning som närmar sig 25 procent av den s. k. jordbrukskalkylens totala omslutning. Beloppet fördelar sig praktiskt taget lika på produktionsökning och sammanlagd relativ kostnadsminskning. Produktionsökningen står i direkt samband med mekaniseringen, som särskilt under efterkrigsåren varit av betydande omfattning. År 1945 inköpte landets jordbrukare traktorer till ett värde av 3,6 miljoner kronor, år 1952 för 83,2 miljoner kronor. Mekaniseringen har möjliggjort en snabbare minskning i den manuella arbetsinsatsen än under någon tidigare period. Genom rationaliseringen inom jordbruket har således arbetskraft kunnat friställas för andra näringsgrenar. Hade jordbruket 1953/54 sysselsatt lika mycket arbetskraft som 1938/39 skulle arbetskostnaden ha varit 969 miljoner kronor högre än den nu redovisade. Den samtidigt inträffade ökningen av de årliga maskinkostnaderna stannar vid 326 miljoner kronor.

Den snabba rationaliseringen har gjort det möjligt för jordbruket att utan alltför omfattande prisstöd följa med i den allmänna inkomstutvecklingen. Den har även skapat vissa förutsättningar för export av produktionsöverskottet till priser, vilka i jämförelse med produktionskostnaderna i de flesta europeiska länder framstår som i huvudsak konkurrenskraftiga. Nödvändigheten av fortsatt rationalisering inom jordbruket understrykes särskilt av livsmedelsprisernas allmänekonomiska betydelse. Vikten av densamma har starkt betonats av den s. k. jordbruksprisutredningen i dess nyligen avgivna betänkande.

Omfattningen 1954 av de privata bruttoinvesteringarna i jordbruket, exklusive bostäder, redovisas i nationalbudgeten till 895 miljoner kronor. Investeringarna i ekonomibyggnader synes ha ökat från 1953 till 1954, medan maskininvesteringarna hållit sig nära nog oförändrade. Några större förändringar väntas inte inträffa under 1955. För maskiner och redskap uppgår de beräknade nyinköpen till 345 miljoner och underhållet till cirka 175 miljoner kronor. Årliga antalet inköpta fabriksnya traktorer rör sig om drygt 14 000. Ett för varje år växande antal begagnade traktorer byter

dessutom ägare. Medelpriset för en ny traktor är cirka 11 500 kronor. Endast de största traktortyperna samt större skördetröskor och enstaka andra maskiner har ett inköpsvärde av över 15 000 kronor. Vanligen kombineras dock köpet av en ny traktor med vissa redskap till något eller några tusen kronors värde.

Årliga antalet nya ekonomibyggnadsföretag hos jordbrukare torde för närvarande röra sig om kanske 5 000 till en medelkostnad av 18 000 kronor. Antalet jordbruk, som under 1955 kan väntas göra investeringar på minst 15 000 kronor, kan uppskattas till 20 000 och deras sammanlagda investeringar till cirka 400 miljoner kronor.

Den utgiftsökning som jordbruket skulle åsamkas genom den i proposition nr 36 föreslagna investeringsavgiften kan uppskattas till några tiotal miljoner kronor för år 1955. De flesta av jordbrukets investeringar torde vara av så angelägen grad att de icke utan påtagliga vådor kan uppskjutas. Enligt en utredning som verkstälts för att uppskatta *maskininvesteringar* för 1955 konstateras att de minsta brukningsdelarna inte i nämnvärd utsträckning torde komma att investera till sådana belopp att investeringsavgift behöver erläggas. Detta gäller emellertid de mindre jordbruken i egenskap av självständiga enheter. I den mån flera jordbrukare slår sig samman för att gemensamt kunna anskaffa och utnyttja dyrbara maskiner får investeringsavgiften också för dem aktualitet. Även via de s. k. maskinstationerna, vilka formellt drivs som fristående företag, drabbas avgiften de mindre jordbrukarna. Den gemensamma maskinanvändningen blir allt vanligare och får allt större betydelse. Att hämma denna utveckling med en investeringsavgift kan icke vara rådligt.

De större gårdarna, där det måhända intensivaste rationaliseringsarbetet för närvarande pågår, har däremot uppgivit en sådan planerad investering att de flesta torde komma att drabbas av investeringsavgiften. För ersättningsköp och nyuppsättning av maskiner och redskap samt mellanavgiften vid direkt utbyte beräknas genomsnittliga investeringsbeloppet på gårdar mellan 50 och 100 ha till cirka 12 000 kronor. Redan vid nästa storleksgrupp 100—200 ha är den planerade investeringen i maskiner genomsnittligt 15 000 kronor, och för gårdar över 200 ha är den genomsnittliga investeringen 37 000 kronor. För de anställda inom jordbruket är en fortsatt snabb rationalisering en angelägenhet av största betydelse då endast härigenom utrymme kan beredas för en i och för sig önskvärd förbättring av deras löneställning.

En speciell näringsgren inom jordbruket, nämligen sockerbetsodlingen, är i mycket hög grad beroende av möjligheterna att det närmaste eller de närmaste åren göra omfattande investeringar. Jordbruksprisutredningen har uppmärksammat det höga importskydd, som nämnda näringsgren har, och framhåller att rationaliseringen inom densamma bör bedrivas i ökad takt. För odlarna betyder detta att vidgade behov av maskinell utrustning

för sådd, gallring och upptagning samt av lastnings- och transportmaskiner uppstår. Icke i något fall torde den behövliga nyuppsättningen kunna erhållas under ett belopp av cirka 20 000 kronor. Denna näring drabbas följaktligen onormalt hårt, vilket kan komma att innebära att dess av utländsk konkurrens redan nu hårt pressade läge ytterligare förvärras.

Inom de sektorer av vårt näringsliv där jordbrukets produkter vidarebearbetas och distribueras föreligger väsentliga och ofrånkomliga investeringsbehov. En betydande rationaliseringsverksamhet är också planerad. Inom Svenska mejeriernas riksförening beräknas så till exempel investeringsavgiften för 1955 komma att uppgå till totalt cirka 3 miljoner kronor, varvid dock förutsattes att investeringsavgiften avvecklas senast med utgången av detta år. Även för slakteriorganisationerna betyder investeringsavgiften kostnadsökningar, som uppskattas till cirka 2¹/₂ miljoner kronor. Dessa belopp som är beräknade i underkant kommer att slå igenom i högre livsmedelspriser.

Med stöd av vad ovan framförts hemställer vi,

att riksdagen, för det fall att den ej i anledning av därom framförda yrkanden avslår Kungl. Maj:ts proposition nr 36, måtte besluta att

från investeringsavgift skall undantagas förvärvskällan jordbruksfastighet; samt att 2 § i nämnda förordning följaktligen måtte utgå och att 1, 6, 7 och 12 §§ skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

Fysisk eller juridisk person, som under det beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1956 verkställt investering av nedan angivet slag inom någon av förvärvskällorna annan fastighet eller rörelse och som icke är frikallad från skyldighet att erlägga sådan, skall för inkomst av samma förvärvskälla i enlighet med vad i denna förordning sägs till staten erlägga investeringsavgift.

Från avgiftsskyldighet — — — dylik lokal.

§ 6.

Beräknas vid inkomsttaxeringen inkomst av förvärvskälla efter bokföringsmässiga grunder, skall avgiftspliktig investering anses föreligga, då kostnaden för investeringen enligt allmänt vedertagen köpmannased bort i räkenskaperna upptagas såsom omkostnad eller på konto för färdigställda eller levererade tillgångar.

§ 7.

Investeringsavgift skall — — — lagertillgångens saluvärde.

Har vid — — — allenast mellanskillnaden.

Beträffande avgiftspliktig investering i form av reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan annan fastighet, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av den del av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde, som belöper å sådan del av fastigheten som är upplåten till användning i rörelse på sätt i 3 § sägs. Avser avgiftspliktig investering reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan rörelse, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde.

Investeringskostnad för — — — särskild förvärvskälla.

Sammanlagda beloppet — — — uppskattade investeringskostnad.

§ 12.

1 mom. Till ledning — — — fastställt formulär.

Även om den sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar icke överstiger 15 000 kronor, skall deklARATION som i föregående stycke sägs utan anmaning avgivas av den, som drivit rörelse med omsättning under beskattningsåret överstigande 500 000 kronor.

Stockholm den 29 januari 1955

Ernst Wehtje

Ebon Andersson

Carl Eskilsson

Ebbe Ohlsson
